

ชื่อวิทยานิพนธ์	: ศึกษาแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนาของสำนักปฏิบัติธรรม วัดสันติวนาราม ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
ผู้วิจัย	: พระธีระพงษ์ สุชีโต (ไชยวัน)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาพระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระมหาปริญญา วรญาโณ, ดร., ป.ธ.๓, ศน.บ. (การบริหารการศึกษา), พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) : ผศ.ดร. เจษฎา มุลยาพอ, พธ.บ. (ศาสนา), M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมวัดสันติวนาราม ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และ ๓) เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของผู้เข้าอบรมสำนักปฏิบัติธรรมวัดสันติวนาราม ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ สมถกัมมัฏฐาน หมายถึง อุบายหรือวิธีการที่ทำให้จิตเกิดความสงบ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าวิธีการที่ทำให้จิตเกิดสมาธิ ส่วนวิปัสสนา คือ ปัญญาเห็นแจ้ง หรือความรู้เห็นแจ้ง การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนานั้น เป็นการนำหลักธรรมมาฝึกเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสรรพสิ่ง ทั้งปวงตามความเป็นจริง

แนวทางการปฏิบัติวิปัสสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดสันติวนาราม เป็นแนวปฏิบัติที่เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง ยังบุคคลให้เกิดความเลื่อมใสต่อพระรัตนตรัย พระวิปัสสนาจารย์ ได้สอนวิธีปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแบบสติปัฏฐาน ๔ ยังยกเรื่องการสอนมูลกัมมัฏฐาน คือ ผมน ขน เล็บ ฟัน และหนัง มาเป็นอารมณ์กัมมัฏฐานให้พระภิกษุผู้บวชใหม่และผู้ปฏิบัติธรรมได้ศึกษา และเพื่อจะนำไปใช้เป็นกุศโลบายในการปฏิบัติธรรมเพื่อทำให้จิตใจเกิดความสงบเป็นสมาธิ

ผลของการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มาปฏิบัติธรรมที่สำนักปฏิบัติธรรมวัดสันติวนารามนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ที่ผ่านกระบวนการอบรมของสำนักปฏิบัติธรรมวัดสันติวนารามแล้วมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมมาทิฐิในพระพุทธศาสนา และเคยเข้าร่วมปฏิบัติธรรมมาก่อน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เป็นที่พึงพอใจเป็นอย่างมาก และส่วนใหญ่ต้องการให้คนในครอบครัวเข้ามาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อขัดเกลาจิตใจและมีจิตสำนึกที่ดีมากยิ่งขึ้น การนำหลักวิปัสสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ต้องใช้สติสัมปชัญญะรับรู้ทางอายตนะอย่างรู้เท่าทัน ใช้โยนิโสมนสิการคิดใคร่ครวญปัญหาที่เกิดขึ้นและ

วิธีการแก้ไขปัญหาคือ พิจารณาสภาวธรรมที่เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าทัน มองชีวิตและโลกตามความเป็นจริง อันเป็นหลักในการใช้ สติปัฏฐาน ๔ สำหรับเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน สามารถนำหลักสติปัฏฐานไปใช้ในกระบวนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสติยั้งคิดก่อนการตัดสินใจและแก้ไขปัญหได้อย่างมีเหตุผล มีจิตใจสงบ ผ่อนคลาย แจ่มใส รู้จักใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา มีความสงบเสงี่ยม มีปัญญา คิดอย่างมีเหตุผล ใช้สติเหนืออารมณ์ รู้กาลเทศะ รู้ว่าสิ่งใดควรทำและไม่ควรทำ ทำให้มีบุคลิกภาพดีและปรับตัวได้กับทุกสภาพความเปลี่ยนแปลงของโลกและชีวิต

Thesis Title : A Study of the Guideline of the Insight Meditation Practice of Watsantivanaram, Banchiang Sub-district, Nhonghan District, Udon Thani Province

Researcher : Phra Treerapong Sukhito (Chaiwan)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Parinya Varañano, Pali III, B.A. (Educational Administration), M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)

: Asst. Prof. Dr. Jedsada Munyapho, B.A. (Religion), M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : March, 11, 2017

Abstract

The purses of this research were; (1) to study the principle of the Insight Meditation practice in Theravada Buddhism (2) to study the guideline of the Insight Meditation Practice of Watsantivanaram Banchiang Sub-district, Nhonghan District, Udonthani Province and (3) to study the results of the Insight Meditation practice of individuals who entered to be trained in Watsantivanaram Banchiang Sub-district, Nhonghan District, Udonthani Province.

The results of the research were found that the Insight Meditation practice in Theravada Buddhism is that the Tranquil Meditation means the trick or the method to make the mind calm or calls it in the other way that the method makes the mind concentrated while the Insight Meditation means the wisdom that can realize of the truth or know clearly the things. The development of life in accordance with the way of Buddhism is to apply the principle of Dhamma for training in order to know and understand all things as they are.

The guideline of the Insight Meditation practice of Watsantivanaram is the way to reach people really and enhances people to have the faith in the Triple Gems. The Insight Meditation preachers teach the method how to practice the Insight Meditation in compliance with the model of the Four Foundation of Mindfulness, that is, to teach the ground for viz: hair, feathers, nail, teeth and skin as the sense-objects for the ground for mental culture to the new Buddhist monks and practitioners to study and to apply them as the methods in practicing Dhamma in order to make the mind peacefulness and concentrated.

The results of behavioral Insight meditation practice of people who come to practice Dhamma in Watsantivanaram were found that the most people who passed the training processes of Watsantivanaram had the satisfactory behaviors, especially individuals who lived in the Right view family in Buddhism and used to participate in practicing Dhamma before. They changed their behaviors in better way and more understood the teachings of Buddhism. They are satisfied with the teaching of Insight Meditation and most of them want the membership in their families to practice the Insight Meditation continuously in order to more refine their minds. To apply the principle of the Insight Meditation for their daily lives must use the Mindfulness and Awareness, uses the sympathetic attention in considering the occurring problems and the methods to solve the problems, contemplating the Dhamma circumstance as really known, to glance on the life and the world as they really are, that is, the application of the Four Foundations of Mindfulness for the youths in learning period of ages, to be able to apply the principle of the Foundations of Mindfulness for the learning procedures sufficiently, to be aware to think before making decision and solving the problems as reasonable, to have the peaceful, relaxant and sound mind, to use the reasonability more than the emotions, to have goof attitude towards Buddhism, to be well-behaved, to have wisdom, reasonable thought, to use the awareness beyond the emotion, to know the properness, to know what appropriate is or not appropriate, to make the personality better and to improve oneself with all situations of change of the world and the lives.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาของพระเดชพระคุณ พระธรรมวิมลมุนี, ดร. เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี ที่ให้ความอุปถัมภ์ด้านการศึกษา, พระมหาปริยญา วรญาโณ, ดร. ประธานที่ปรึกษา และขออนุโมทนาขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจษฎา มุลยาพอ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้สมบูรณ์ที่สุด และขออนุโมทนาขอบคุณอาจารย์ ดร.บุญส่ง สิ้นธุ์นอก ที่ได้ช่วยแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ขออนุโมทนาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามรูปแบบของงานวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาเขตหนองคาย ที่ได้ให้ความเอื้อเฟื้อและอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยผู้วิจัย ขอขอบคุณและขออนุโมทนา

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ท้ายสุดของงานนี้ผู้วิจัย ขอมอบอุทิศให้เป็นวิทยาทานแด่ โยมมารดา-บิดา ผู้มอบอัฐภาพร่างกายให้เจริญเติบโตจนได้บรรพชาอุปสมบท มีโอกาสได้ศึกษาพระพุทธศาสนา เพื่อยังประโยชน์ให้สำเร็จแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และให้พระพุทธศาสนาแผ่ไพศาลสืบต่อไป

พระธีระพงษ์ สุชีโต (ไชยวัน)

มีนาคม ๒๕๖๐